

I UTKANTEN AV EN VIRKNING

Vt 2013

Hanna Holmgren

Högskolan för Design och Konsthantverk

Konsthantverk, Avancerad Nivå.

Examensarbete 30 hp

Handledare: Thomas Laurien

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING.....	s. 4
INBLICK	s. 7
BILDER.....	s.27
UTBLICK OCH INTRYCK.....	s. 37
AVSLUTNING.....	s. 40
TACK TILL!.....	s. 41
KÄLLFÖRTECKNING.....	s. 42

INLEDNING

I utkanten av en virkning. Det är där jag befinner mig.

Jag virkar. De senaste åren har jag gjort det mer än något annat. Jag har virkat hemma och i skolan. Under dagarna och ibland på nätterna. Då och då i tystnad vid skrivbordet, men oftast i soffan framför en film. Jag har virkat skulpturer som jag tänkt på och visat som konst. Jag har också virkat annat som mössor, vantar, strumpor och filtar. Alltid har jag haft en känsla av att virkningen måste ha ett syfte och en ursäkt för att få pågå. Ett slutresultat eller en produkt som ska kunna försvaras och förklaras. Jag blir irriterad när jag upplever att virkningen inte tycks vara tillräcklig i sig själv. Ibland provocerad när jag känner att andra uppfattar mitt virkande som något onyttigt och inte tillräckligt på riktigt. Kanske för att det skulle det kunna vara så. Framför allt så kan jag bli oerhört utmattad av att ständigt försöka förstå och sätta ord på det som jag gör. Att jag vill virka är självklart, men det där med vad det ska bli och varför är besvärligt.

Under en workshop våren 2012 gick jag tillsammans med mina klasskamrater 6 gånger fram och tillbaka längs Avenyn. Workshopen var ett försök att genom promenader upptäcka staden Göteborg. Frågan vi ställde oss vid just detta tillfälle var huruvida upprepningen förändrade bilden av platsen.

I min anteckningsbok skrev jag efter promenaden:

”Att upprepa, att gå fram och tillbaka 6 gånger längs avenyn, fick tidens riktning att upphöra. Genom att upprepa flöt allt samman och vi skapade ett mellanrum tiden. Det första varvet var jag väldigt öppen och inkännande gentemot omgivningen och allt det som hände runt om. Med tiden som vi gick vändes mitt fokus långsamt utifrån och in. Kroppen gjorde sig allt mer påmind. Temperatur, vind, skoskav och hunger. De fysiska intrycken blev starkare än allt det som hände runt om. Upprepandet suddar ut. Nu och då försvinner. Man går in i ett tillstånd där tid och tanke försvinner.”

Tiden innan och under mitt examensarbete funderade jag mycket på varför jag gör det jag gör och på vad virkningen är och innebär för mig. Är det vad jag virkar som är viktigt eller att jag virkar? Efter promenaden upp och ned längs avenyn växte tankar om upprepningar, koncentration, utmaning, närvaro och tålamod. Kopplingarna mellan upplevelsen av promenaden och virkningen var för mig tydliga. Att virka är att upprepa. Maska efter maska, varv efter varv. Det är ett tillstånd som man går in i.

Med allt detta i mig så längtade jag efter att en stund bara få vara i det som är virkningen.

VIRKNINGEN

Med orden upprepning, koncentration, utmaning, närvaro, tålmod och tillstånd i bakhuvudet gick jag in i mitt examensarbete. Jag hade bestämt att jag skulle virka under de 20 veckor som arbetet omfattade. Bara det. Eller egentligen hade jag bestämt mig för att göra maskor. Bundna av garn eller tecknade med penna på papper.

För att kunna fokusera på görandet och maskorna skapade jag tydliga ramar för arbetet. Inför varje ny virkning bestämde jag mig för en sorts maska. Maskan upprepade jag efter vissa regler. Ett papper i ett visst format fylldes eller så pågick arbetet under ett förutbestämt antal timmar. Jag gjorde en virkning tills den var klar, sedan gick jag vidare till nästa.

Mitt fokus har legat på görandet av maskorna. Men när jag gjort så har det ändå blivit något. En rest eller en produkt av mitt görande. En samling maskor. Det är en annan del av arbetet. Jag har behövt förhålla mig till det som har blivit.

TEXTEN

I görandet känner jag mig trygg. Jag tvekar inte eller ifrågasätter mina tankar och beslut. Kanske är det inte alltid så självklart, ens för mig själv, vad det är jag gör eller varför jag gör. Men Att göra är självklart.

För mig har förhållandet mellan det praktiska arbetet och orden alltid varit problematiskt. I formuleringarna kring arbetet så uppstår ett behov av att vara tydlig. En känsla av att jag borde känna mig säker på vad det är jag har gjort, varför och vad jag menar med det, infinner sig. När jag skriver så försöker jag att förtydliga inte bara texten kring arbetet, utan även mina egna tankar kring arbetet och arbetet i självt. Skrivandet kommer då ofta att inkräkta på och styra över det som jag gör. Nedskrivet blir det alltför definitivt. Arbetet blir som avgränsat av orden och är inte längre mitt att göra vad jag vill med. Resultatet blir något som känns konstruerat och falskt.

Nu är det en rapport som har skrivits. Min uppgift har varit att rapportera vad jag gjort och tänkt under mitt sista år på mastersutbildningen i Textil Konst på Högskolan för Design och Konsthantverk. Den kommande texten är mitt försök att rapportera på ett sätt som befinner sig så nära mitt praktiska arbete som möjligt.

Jag har försökt förhålla mig till skrivandet som till görandet. Begränsningen och formatet var A4-pappret och blyertspennan. Uppifrån och ned har jag fyllt pappret med ord, som om det vore maskor. Ord efter ord. Texten var klar när pappret var fyllt av orden. Jag tillät mig att stryka över ord och meningar under tiden jag skrev men gick inte tillbaka i texten och ändrade eller tog bort. Texten är mina tankar när jag gör och om vad jag gör. Den är vad den är. Otydlig, upprepande och motsägelsefull och inte särskilt välformulerad.

Men förhoppningsvis gör den görandet rättvisa.

INBLICK

VIRKSYMBOLER

○	= luftmaska		= länkad stolpe
•	= smygmaska		= länkad dubbelstolpe
+	= fast maska	⌒	nedtag i bakre = maskbågen
T	= halvstolpe	∪	nedtag i främre = maskbågen
T	= stolpe		stolpe upphöjd från = framsidan
T	= dubbelstolpe		stolpe upphöjd från = baksidan
T	= tredubbelstolpe		dubbelstolpe upphöjd = från framsidan
ƒ	= omvänd fast maska		3 fasta maskor = tillsammans
⋈	= lång fast maska		2 stolpar = tillsammans
⋈	= långstolpe		3 stolpar = tillsammans
X	= korsad stolpe		= musher
⋈	= lång knutmaska		5 stolpar = tillsammans
⋈	= länkad halvstolpe		7 stolpar = tillsammans

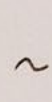
 = 9 stolpar
= tillsammans

 = rät maska

 = 2 dubbelstolpar
= tillsammans

 = dubbelstolpe upphöjd
= framifrån

 = 3 dubbelstolpar
= tillsammans

 = omslag, hoppa över
= nästa tråd

 = 2 tredubbelstolpar
= tillsammans

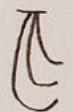
 = minska 2 maskor

 = 3 halvstolpar
= tillsammans

 = klase

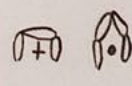
 = puffar

 = korsad puff

 = liggande puff

 = popcorn

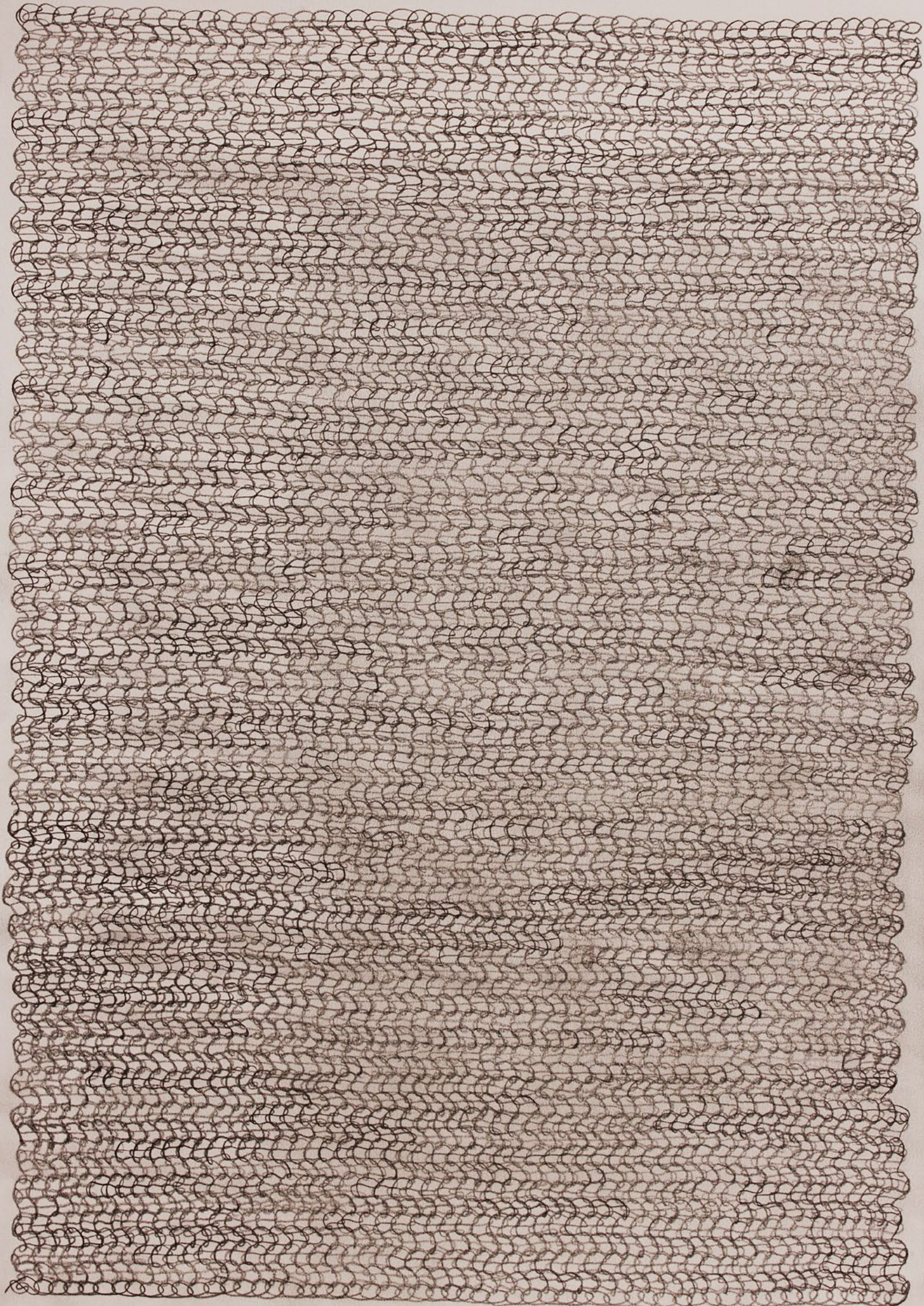
 = stjärnmaska

 = picot

 = snäckmaska

 = enkel krokning

 = avig maska

Dagarna då jag inte har haft en virkning i mina händer är få.
Dagarna då jag inte virkat saknar jag det. Tröttna gör jag nästan aldrig. Frustrerad blir jag ibland. Ofta trött och ont i fingrarna.
Likt andra fyller mellanrummen i sina dagar med en bok, ett korsord, framför datorn eller tv:n, fyller jag dem med virkning. I skolan på vardagarna är det innehåll. På kvällar och helger är det utfyllnaden.

~~Virningen är kittet i~~

Virningen är inte längre en avskild aktivitet. Den har blivit något som pågår hela tiden, emellan och under tiden allt det andra. Den har blivit en del av mig. En rytm, en rörelse. ~~min~~ som jag kan känna även då det inte finns garn och nystan i mina händer. Som hos de kvinnor, som jag träffat på de äldreboenden där jag arbetat, som trots att de knappt ser eller hör och har få aktiviteter som de ~~fortfarande~~ kan utföra, fortfarande sticker och virkar. Det blir kanske ojämnt och oanvändbart. Men de kan göra det. De har gjort det så mycket att rörelsen sitter naturligt i kroppen och känslan för garnet och tekniken är så självklar.

Måndag till fredag mellan kl 9 och 16, med variationer och undantag, sitter jag i ~~min~~ masterstudenterna på textils klassrum. Andra våningen på Högskolan för design och konsthantverk. Inne i ena hörnet med ett ~~min~~ fönster, ett skrivbord, två skrivbordshurtsar och två stolar sitter jag och virkar. Möblerna har jag flyttat runt på ett flertal gånger för att få den bästa ordningen. På den ena stolen, en svart skrivbordsstol, sitter jag för det mesta. Invid fönstret, i värmen av elementet, med en filt sitter jag och virkar. Vid mitt fönster kan jag spana ut på chalmersgatan och de fåtal människor som går där medan jag virkar. I huset på andra sidan finns det en restaurang (svarta oliver), en tandläkarmottagning (har jag hört), en fotograf, en cykelreparatör, en del boende och säkert en del annat. Från fotografens fönster blixtrar det ofta.

Ibland förflyttar jag mig ut i klassrummet med min virkning till det gemensamma fikabordet. Virningen är praktisk just eftersom den är så flyttbar. Bara ett nystan och nålen. Tyst. Virningen kan följa med mig till föreläsningar och möten. Jag kan lyssna och göra samtidigt. När kvällen eller helgen kommer följer virningen med mig hem. Jag virkar hemma i soffan. Framför en serie eller en film. Jag virkar på väg till platser. I bilen eller på tåget. Jag virkar och virkar. Rullar ihop virningen, ~~och tar den med stoppar~~ ned den i väskan och tar den med den till nästa ställe. Alltid finns den där redo om jag vill. Fast egentligen inte alltid. En del virkningar blir efter ett tag för stora och och ohanterliga. De får inte plats i någon väska. ~~Nu gör jag inga sådana virkningar~~ Just nu virkar jag bland annat på en filt. ~~Den blir~~ Den går att flytta på, och ta med. Men den är stor och det är jobbigt så jag låter bli.

Ibland när jag virkar tänker jag att det är som att jag gör det för att jag måste ~~göra~~ ~~det~~. Det är naturligt. Virkandet eller görandet. Som om det vore min uppgift i livet. I de stunder då jag virkar kan jag tänka så. När jag gör det är det på största allvar. Måste skynda på och hinna lite till. Det ska bli bra. koncentrationen är fullständig. Oftast. Utifrån mina fingrar växer virkningen. Garnet kommer från fårets ull ~~eller~~ ~~eller~~ ~~eller~~ eller en växts fibrer. Det som händer när garnet passerar nålen är egentligen bara att det omvandlas. Men det är som att det kommer inifrån mig. Jag är som en spindel som spinner sitt näf eller en larv som bygger in sig i ett rum av tråd. Det händer att jag funderar över nyttan i det som jag gör. Samhällsnyttan eller bara för mig själv. Min ingång i arbetet var att jag bara ville virka. Göra maskor i oändlighet. Det behöver inte bli något speciellt. I alla fall inte ~~göra~~ något som fyller någon funktion. Helst av allt skulle jag även vilja slippa att förklara och sätta ord på det. Hur onyttig är jag och hur onyttig får man lov att vara? ~~Det~~ funderar jag på. Samtidigt finns det ingenting som får mig att känna mig så nyttig och produktiv som när jag gör något med mina händer. När jag virkar. Påbörjar, gör och avslutar. Det är ~~ingen~~ någonting fantastiskt med att se en virkning växa fram ~~i händerna~~. Jag gör och det blir. Belöningen kommer direkt. Gör jag en maska, så har det blivit en maska till. Virkningen växer. Görandet har olika stadier. Först planeras virkningen. Garn väljs och ~~markeras~~ format bestäms. Jag tittar i min virkbok och väljer en maska. Det är förväntan, iver och lust. Även genomförandet ~~är~~ är fyllt av förväntan. Förväntan och otålighet, känslor som kommer och går. Stundvis glömmar jag alla tankar på att det ska bli klart och vad jag gör. Jag gör. Görandet är lugn och närvaro. En maska gör jag nu. Och nu. Fram och tillbaka mellan nu och ~~nu~~ ~~nu~~ ~~nu~~ ~~nu~~ sedan då det är klart. Sedan är det klart. Sedan har man något, ~~ett~~ ett resultat, en produkt av arbetet. Så konkret. Jag gör och det blir. Över det styr jag. Gör jag fler maskor så blir det fler. Bara min vilja och mitt tålamod sätter gränserna. Nu fokuserar jag på görandet. Genomförandet. Försöker hitta stunderna med nu och närvaro. Men görandet kan inte existera utan påbörjan, förväntan, sedan och avslut.

Även om min tanke var att jag bara skulle virka, göra en sak om och om igen, så är det hela tiden en massa beslut som måste fattas. Det verkar som att ju enklare jag försöker göra det, ~~desto~~ desto viktigare besluten. Vilket är formatet? Vilken storlek? Vilken tjocklek på garnet? Vilket material? ~~Vilken~~ Vilken penna? Vilket papper? Hur glest? Vilken färg? Kan det vara olika färger? Vilken maska? Vilken tjocklek på virknålen? Hur ska teckningen förhålla sig till pappret? Vilka är mina begränsningar? Hur konsekvent måste jag vara? När är en virkning klar? När är en teckning klar? Under vilka förhållande gör jag? Får jag titta på tv? Under tiden? Får jag lyssna på radio? Får jag ta pauser? Hur länge virkar jag? Får det bli något? Får det bli en filt? Får jag lov att tänka på vad det ska bli? Får jag bryta mot de regler som jag satt? Jag börjar virka på tid. En sorts maska, upprepad i 7 timmar. I 7 dagar virkar jag så och det blir 7 olika stora bitar. Jag vet inte vad jag ska göra med dem. Istället köper jag pappersark 50x70 cm. Papprena fyller jag med maskor. Nedifrån och upp tills allt är täckt. Jag gör virkningar som är lika stora. Det går ganska snabbt att fylla ett papper. Jag vill att det ska ta längre tid så ~~jag~~ jag köper en stor rulle med papper. Från rullen klipper jag ut ~~ark~~ ark som är 115x160 cm. Lite långt som jag är på längden. Tillräckligt brett för att man ska kunna stå riktigt nära och inte se vart ~~virkningen~~ virkningen slutar. Jag gör små virkningar, 19x25 cm, som närmar sig den virkade filtens rutans storlek. Mellan dessa storlekar växlar jag. Ibland blir det något helt annat. De flesta blir monokroma rektanglar på högkant. Kroppar, inte landskap. ~~Denna rapport~~ Denna rapport ~~skrivs~~ skrivs på A4-papper. ~~Den är~~ Den är lätt att arkivera. Det är svårt att fatta besluten. Det är också svårt att bryta mot de beslut som jag fattat. De flesta beslut fattar jag innan jag påbörjar en virkning eller teckning. När jag virkar eller tecknar behöver jag inte ta ställning till ~~vad~~ det som jag gör. Då gör jag bara. Jag ändrar inte eller gör om. Efteråt kan jag titta på det som ~~har~~ har blivit och tycka något. Det jag då tycker påverkar säkert de beslut jag fattar inför nästa virkning eller teckning.

Virkning. Tecknad virkning, tecken och text. Virkningen kom först. Det började med en virkning. 67 x 100 cm. Fasta maskor. Grått ullgarn. Sedan skrev jag en text om vad det var jag hade gjort. Ett pappersark av samma format som virkningen, 67 x 100 cm fylldes med orden "maska efter maska". ~~Maska efter maska~~

Så enkelt var det. För det var bara det. Inga andra ord behövdes. Virkningen är att göra maskor efter varandra. Virkningen och texten. Där emellan kom teckningen och tecknen. Teckningen är en blyertslinje. Den härmar garnets snirkliga gång. Maska efter maska, ~~maska~~ varv efter varv, växer teckningen nedifrån upp till papprets övre kant. Efter noggranna studier av virkningar hittar jag garnets väg och översätter den till en teckning. Tecknen. Virkningen har ett eget språk. För några månader sedan så visste jag inte det. Jag köpte min första virkbok. Stora boken om virkning. (Hubert, 2011)

Boken är fylld av instruktioner och virkbeskrivningar. Olika ~~maskor~~ sorters maskor och olika kombinationer av maskor. Fasta maskor, lösa maskor, stolpar och smygmaskor. Snäckor, popcorn, puffar (korsade och liggande), musher, stjärnmaskor och klasar. Varje maska och maskkombination har en symbol. Ett tecken som hjälper virkaren att läsa och förstå virkbeskrivningen. $\circ$, $\bullet$, t , T , F , $\tilde{F}$, $\bar{F}$, [tecken] , [tecken] , [tecken] , [tecken] , [tecken] , [tecken] , [tecken] , [tecken] , [tecken] , [tecken] . I virkbeskrivningen ser man vilka sorts maskor, hur många och i vilken ordning det ska ~~maskor~~ vara för att bli en viss sorts virkning.

~~Arbetet~~ ~~Arbetet~~ Nu håller jag på att lära mig att läsa och förstå detta språk. Jag använder ~~tecknen~~ tecknen som orden och fyller pappersark med dem som blir till teckningar. Virkning, teckning, tecken och text. Mellan dessa pendlar jag. De är egentligen samma sak. Det är maskor. Att göra en virkning, teckning, tecken eller text skiljer sig inte ~~särskilt~~ mycket åt. Jag arbetar med samma format. Det tar tid. Arbetet kräver samma koncentration och tålamod. Skillnaden ligger i resultatet. Tror jag. Upplever jag. Virkningen blir en virkning. Ett stycke textil. Textil ser man i mängder, varje dag. Man blir blind inför det och ser inte vad det är. Man ser inte maskorna och tiden som gått åt till att göra dem. I teckningen och tecknen så ser jag det. I ~~tecknen~~ blyertsen blir allt det som jag upplever i virkningen synligt. Koncentrationen, tiden, närvaron och tålamodet. I teckningen syns min hand. Den har tryckt olika hårt med pennan mot papperet. Den har varit slarvig och noggrann. Den har kladdat med smutsiga tummar och ~~tryckt~~ ut blyertsen över pappret suddat

Det är konstigt med tiden. Att sitta framför ett skrivbord timma efter timma och upprepa en rörelse, fylla ett papper med blyerts, kan verka långtråkigt. Och det är det ibland. När man har långtråkigt ska tiden gå långsamt. Men det gör den inte. Den går otroligt snabbt eller så upphör den helt att existera. Kanske har jag inte långtråkigt, utan något liknande, men något annat. Jag kommer till skolan. Sätter mig ned och tecknar eller virkar. Tar en kaffepaus. Tecknar och virkar. Äter lunch. Fortsätter teckna och virka, men kanske på något nytt. ~~Vissa dagar avbryts såklart av möten, redovisningar och handledningsamtal.~~ Plötsligt har flera timmar ~~och~~ passerat och det är dags att gå hem. Vissa dagar avbryts såklart av möten, redovisningar och handledningsamtal. Men de som inte gör det är speciella. Sådana dagar är det som tiden inte går framåt. Timmarna i arbete är som ett som ett långt utdraget ögonblick. ~~som~~ Det är, och sen försvinner det. Tiden försvinner. Jag försvinner in i koncentrationen. Det enda bevis för att tiden har passerat är antalet maskor som har blivit till. Det skulle lika gärna kunna vara en maska som tusen. Sådana timmar av arbete är svåra att blicka tillbaka på och få grepp om. Det finns inga händelser, eller förändringar att hänga upp tiden på. ~~Mycket svårare att hänga upp tiden på.~~ Ingenting som ger tiden riktning. Med en tv eller radio får bakgrunden få tiden i arbete en viss rörelse framåt. En tv-series skeenden kan ersätta de verkliga under arbete. Inte bara är det ~~svårt~~ svårt att blicka tillbaka efter några timmars arbete. Nu och då är otydligt när jag försöker tänka mig tillbaka flera månader i arbetet. Jag gjorde samma sak då som nu. Då som nu gjorde jag maskor. Det har blivit mer. Men inte mycket har förändrats. Idag skulle lika gärna kunnat vara någon av de andra dagarna. Tiden ~~kan~~ omformas till maskor. Tiden konserveras i maskorna. Jag kan inte uppfatta ~~maskorna~~ eller uppskatta tiden då jag arbetat i tanken. Men genom maskorna kan jag se och tilla och med ta på den. När jag ser på resultatet av mitt arbete så förstår jag att tiden har gått. En maska är en eller några sekunder. En rad med maskor är några minuter. Flera rader med maskor är kanske flera timmar. Trots den uteblivna upplevelsen av tiden då jag gör maskorna är tanken på hur mycket tid som jag ägnat på det svindlande. Raderna med maskor är som årstingarna i ett träd. För varje varv har viss tid passerat och arbetets omfång har blivit större. Arbetet grenar av sig. Vissa grenar låter jag växa och bli större. Andra knipsar jag av.

Maskorna. Det är ~~det~~ som jag upprepar. Olika maskor i olika material, men alltid maskor. Maskan är en. Den måste upprepas för att det ska bli något. Den kan upprepas i oändlighet. När jag tittar på ett virkat föremål ser jag inte maskorna. ~~Maskorna~~ Tillsammans försvinner de och blir till något annat. En massa. En yta. Men varje enskild maska måste göras och finnas där, för att det ska bli något. Virkningen är en lugn och rofylld plats. En oas ~~en oas~~. Där är jag koncentrerad, fokuserad, närvarande och ~~frånvarande~~. Där är jag koncentrerad, fokuserad, närvarande och frånvarande. Jag tänker, men ändå inte. Det är ett sinnestillstånd. Upprepningen. Maskorna är som ett mantra. Jag är inte den ~~enda~~ enda eller första som tänkt på virkningens meditativa kvaliteter. Den tanken har under arbetets ~~gång~~ gång dykt upp ett flertal ~~gånger~~ gånger genom litteratur ~~om~~ om virkning och då jag talat med andra som virkar. Jag vet egentligen ingenting om meditation, så jag kollar på wikipedia. "Meditation är en systematiskt använd psykisk och kroppslig teknik som innebär fokusering och koncentration kombinerad med avspändhet". (Meditation, 2013, 13 mars.) Jag litar på wikipedia och tycker att det ~~stämmer~~ stämmer väl överens med min upplevelse av virkningen. Det skulle kunna vara; Virkning är en systematiskt använd psykisk och kroppslig teknik som innebär fokusering och ~~kombinerad~~ kombinerad koncentration, ~~kombinerad~~ kombinerad med avspänning. Systematiskt. Jag virkar dagligen för att jag mår bra av det. Med virkningen varvar jag ned, vilar, kopplar från, ~~och~~ och återhämtar mig. Det är en teknik som kräver ~~mental~~ mental närvaro och fysiskt arbete. Koncentration och fokus är en förutsättning för virkningen och jag blir avslappnad. Maskan är det som jag fokuserar tankeverksamheten på då jag virkar. Mitt mantra. Ibland lyckas jag gå in i det där tillståndet där man bara är och inte tänker, men inte alltid. Det är svårt att släppa tanken. Den kommer och går. Jag kan lura tanken med maskan. Maskan kräver uppmärksamheten från mig. Genom min blick, min tanke och känslan i mina fingertoppar. En enklare virkning kräver ~~större~~ mindre uppmärksamhet än en mer komplicerad. Olika ~~humör~~ humör kräver olika sorters virkningar. Vissa dagar är det lätt att koncentrera sig och finna ro, andra dagar är det svårt.

Tålmod. I mitt arbete kan man tänka sig att man behöver en hel del tålmod. Jag sitter länge och gör samma sak om och om igen. En rörelse med handen som kan tyckas onödig. Med penna eller virknål. Det blir ingenting mer än det som det är. En mängd med maskor eller ett papper fyllt med tecken. Det fyller ingen funktion och jag vill inte berätta något. Jag vill bara göra. Tålmod behövs när man väntar på att något ska bli klart. Jag tänker att ~~väntan kräver~~ tålmod innebär väntan och ett slut. Mina virkningar har ^{oftast} ett slut. När pappret är fyllt eller en virkning uppnått ett förutbestämt format. Eller tiden tar slut. Något måste överkommas eller kommas igenom. Jag tycker om att ta mig igenom utmaningar. Att bevisa för mig själv att jag kan göra ^{lite} mer än vad jag tror jag kan. Därför ger jag mig själv uppgifter som är på gränsen för vad jag tror att jag orkar. Jag sätter slutmålet så långt bort så att jag knappt ser det. ~~Jag sätter slutmålet så långt bort så att jag knappt ser det. Och det är aldrig så jobbigt som jag tror och kanske hoppas. Jag tycker inte om att lämna saker ofärdiga. ~~det är sällan~~ det är ~~aldrig~~ så jobbigt som jag tror och kanske hoppas att det ska vara. Det är nog så att jag tror att ju jobbigare det är desto större är belöningen eller tillfredsställelsen av att vara klar. Det kan vara fysiskt ansträngande att virka eller teckna i flera timmar i sträck. Det kan göra ont i fingrarna och ryggen. Ibland i huvudet. Tålmodet tappar jag ibland, men ~~sällan~~ sällan. För att inte tappa tålmodet slutar jag vänta och tänker inte på slutmålet. Jag måste finna mig i görandet och bara göra. ~~Agnes Martin~~ Agnes Martin skriver i en av de texter jag har läst av henne: "The way of an artist is an entirely different way. It is a way of surrender. He surrenders to his own mind." (Martin, 1991, s.15) Jag ger upp inför de regler ~~och~~ jag satt upp och de förutsättningar jag skapat för mig själv. Och så gör jag bara tills det är klart. För det måste bli klart. Det måste finnas ett slut. Även om jag försöker att inte tänka på det medan jag gör. Utan ~~vetenskapen~~ vetenskapen om ett slut ~~hade jag inte kunnat finna mig i~~ och vart det ligger ~~hade jag inte kunnat finna mig i~~ görandet på samma vis. Jag hade blivit uttröad och otålig ~~och~~. För att jag inte skulle veta. Jag skulle hela tiden fundera på slutet och vart det skulle infinna sig. Och vart jag då än slutar skulle jag känna mig ofärdig för att jag skulle ~~alltid~~ alltid kunna fortsätta lite till. Jag kan ge upp inför utmaningen ~~innan~~ för att jag vet, och bestämmer över, reglerna. Vet jag vart slutet är så behöver jag inte fundera på det.~~

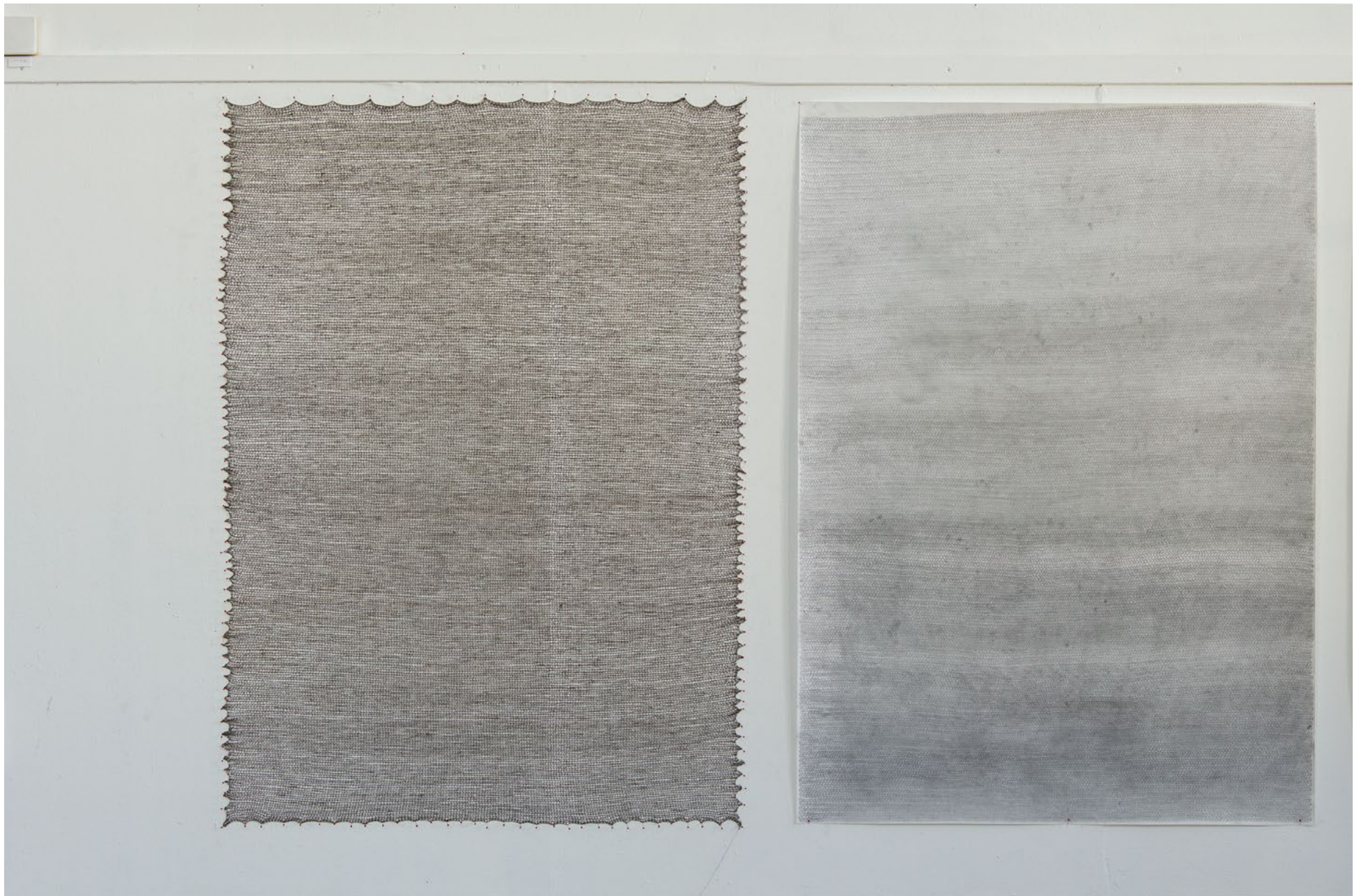

Det började med att jag frågade mig själv betydelsen av att jag gör och vad jag gör. Och. Vad det blir eller att det blir? Jag har virkat sådant som jag kallar konst och sådant som jag kallar något annat. Kanske har jag kallat det för pyssel. Skillnaderna mellan konsten och pysslet är inte stora då jag gör det. De ger mig samma sorts tillfredsställelse att göra. Kanske ~~kan~~ upplever jag ett större ifrågasättande från min egen sida gentemot det jag gör då jag kallar det för konst. Men de båda uppstår nog utifrån samma behov. När jag gör så blir det något. När jag virkar omformar jag med nålen garnet till något som det inte var innan. Frågan är om det blir ~~en~~ något för att jag gör eller om jag gör för att det ska bli något. I de senaste månadernas arbete har det blivit för att jag har gjort. Det har nog varit viktigt att det har blivit något. Ett fysiskt resultat av mitt arbete. Mindre viktigt har ~~den~~ ~~den~~ tanken på vad det ska bli varit medan jag gjort. Kanske är det viktigt vad det har blivit när det är klart. För att undvika tanken på slutresultatet har jag satt upp tydliga regler för arbetet. Maskor upprepas i ett förutbestämt format. I yta eller tid. Oftast yta. Rektangel efter rektangel fylls med garn och blyerts. Allt detta är bestämt i förväg och i görandet finns inga beslut att fatta. Innan varje rektangel bestämmer jag mig för en storlek, färg och maska. Rektanglarna bildar ett lapptäcke. Precis som då jag i pysslet virkar mina filtar. Den virkade rutan har sitt bestämda format. Men för varje rutas ~~färg~~ förändras helheten. Så jag bestämde mig för att virka en filt. För att det var som att det var det som jag egentligen gjorde. De tecknade och virkade rektanglarna bildar ett lapptäcke, en filt som saknar filtens praktiska funktioner. Vid sidan av de tecknade och virkade rektanglarna började jag virka en ^{stora} filt. Hemma ~~en~~ på kvällarna. Filten ska bli en filt. Vad det ska bli är då viktigt. Mitt förhållningsätt till filtten är ett helt annat än ~~en~~ till det andra jag gör. Kanske för att jag vet att det ska bli en filt. Mina regler och begränsningar angående format och färg är inte alls lika tydliga. Jag fattar besluten eftersom. Gör som jag känner. Jag gör den hemma, framför tv:n eller medans jag umgås med andra. Jag kräver inte samma koncentration av mig själv. Den räknas till det som jag kallar pyssel. Jag avstyr när andra talar om pyssel. Framför allt när de talar om det som jag gör som pyssel. ~~Det betyder att~~ de ~~inte~~ Det är ett förringande ord. Det betyder att de inte tar det jag gör på allvar. Vilket det nog också betyder då jag själv använder det. Jag tar ~~en~~ inte mitt filtvirkande på allvar. Däremot tar jag ~~en~~ ~~en~~ uppenbarligen mitt meningslösa upprepande av maskor på ~~stort~~ allvar. Det är underligt. Filtten växer fram. I ren ull och av tjockt garn blir det den största, tyngsta och stickigaste filt som jag har virkat. Och den dyraste. Nästa filt som jag virkar tar jag ~~kan~~ på allvar.

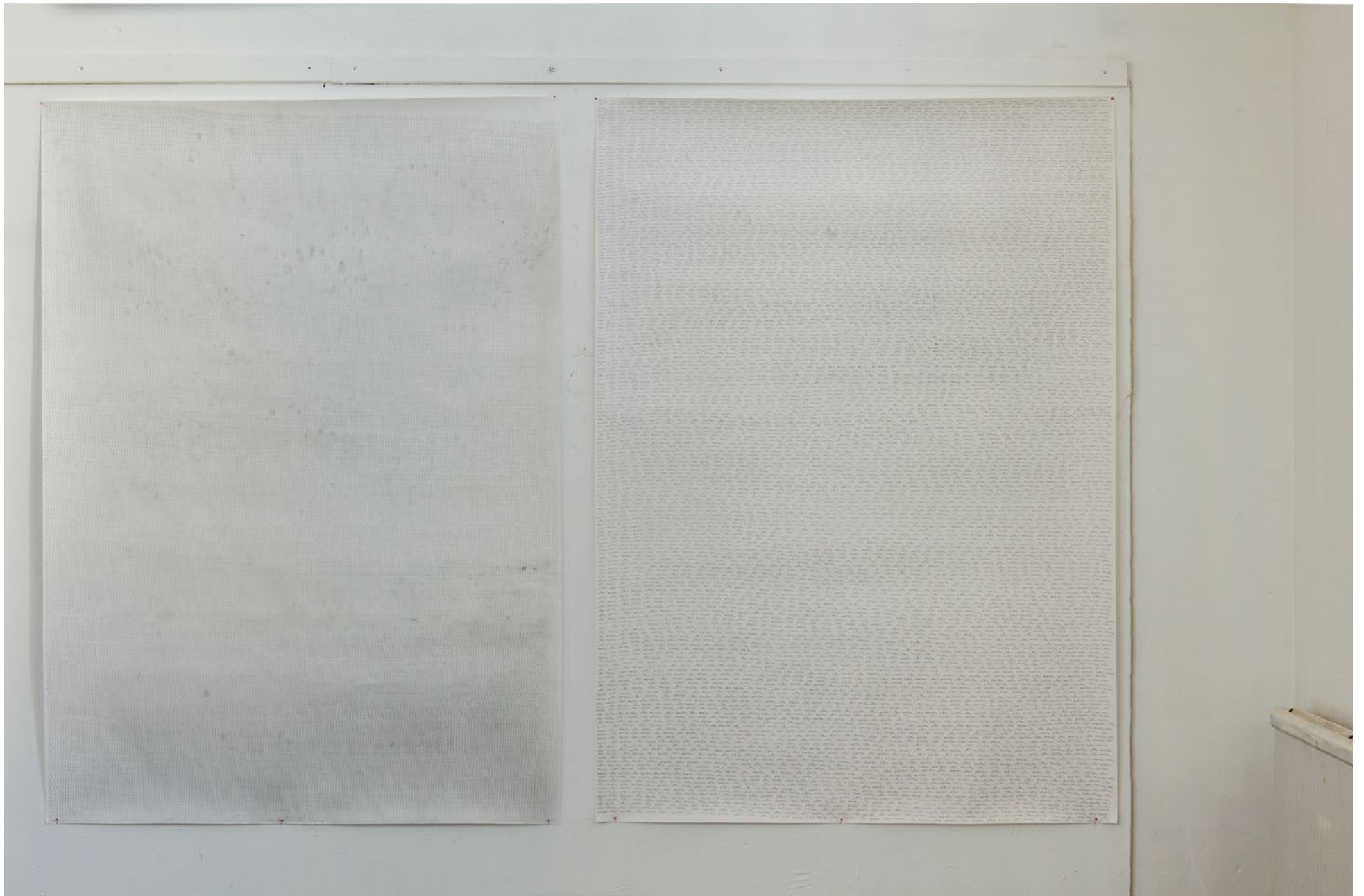
Så jag ~~virkar~~ virkar en filt till. I arbetet med den nya filten försöker jag ha samma förhållningssätt som jag har till de ~~monokroma~~ monokroma virkade och tecknade rektanglar som jag också gör. ~~tydliga~~ Tydliga regler och begränsningar styr arbetet. Jag virkar rektanglar med formatet 19x25 cm. ~~Virknålen~~ Virknålen ~~1,5 mm~~ som används är storlek 3,5 mm. Allt garn är grått och ~~av ull~~ av ull. Filten kommer att bestå utav 6x6 rektanglar. Totalt 36 rektanglar. Alla rektanglar är olika. För varje ny rektangel jag gör väljer jag ~~ett~~ ett nytt virkmönster. De 36 olika ~~maskorna~~ maskorna/maskkombinationerna/virkmönsterna hittar jag i Stora boken om Virkning. (Hubert, 2011.)

~~Fasta maskor~~, ~~Fasta maskor~~ Fasta maskor. Fasta maskor ~~genom främre maskbågen~~, ~~Stolpe~~ genom främre maskbågen. Stolpe. korsade stolpar. Diagonala block. Upphöjda stolpar. Genombrutna stolpar. Kombination av fasta maskor, halvstolpar och stolpar. Primulamönster. Snäckor av stolpar. Ribbor och bågar. Upphöjda stolpar och snäckor. Snäckor och bågar. Flätad spets. Små snäckor. Böljande snäckor. Påfågelsfjädrar. Spindelnsäckor. Solfjädrar. Dubbelsnäckor och V-stolpar. Lejongap. Liggande puffar. Delade Puffar. Spindelnät. Marielle. Byggklossar. Flätade snäckor. Vågade stolpar (egen konstruktion). Popcorn (som blev fel). Okänd. Lantad stolpe. Rocky Road. Ribbor på snedden. Trekanter. Daggdroppar. ~~Tjocka~~ Tjocka klasar. Popcornen som blev fel gjorde jag ur minnet, ~~utan~~ utan att titta i boken. Därför blev de fel. Men det gör inget. "Okänd" gjorde jag ~~ett~~ ett utifrån ett mönster i boken som jag nu i efter hand inte hittar igen. Mina virkningar ser inte alltid ut som på bilderna i boken. Mönstret till "Vågade stolpar" konstruerade jag själv. Fast maska, halvstolpe, stolpe, dubbelstolpe, stolpe, halvstolpe, fast maska osv.... Så ser "vågade stolpar" ut. Eller. ~~TTTTT~~ +TTTTT+. För varje rektangel lär jag mig något nytt. I boken graderna ~~mönstererna~~ mönstererna efter svårighetsgrad. Nybörjare, lätt, medel eller avancerad. De avancerade mönstererna har jag ännu inte vågat mig på. Så småningom. Rektanglarna ligger nu ~~staplade~~ staplade i en hög hemma. Fortfarande separata från varandra. Sedan kommer jag att sy ihop dem. Då blir det en filt.

BILDER

Virkning och teckningar, 115x160 cm.

Virkning och teckningar, 50x70 cm
och 46x64 cm.

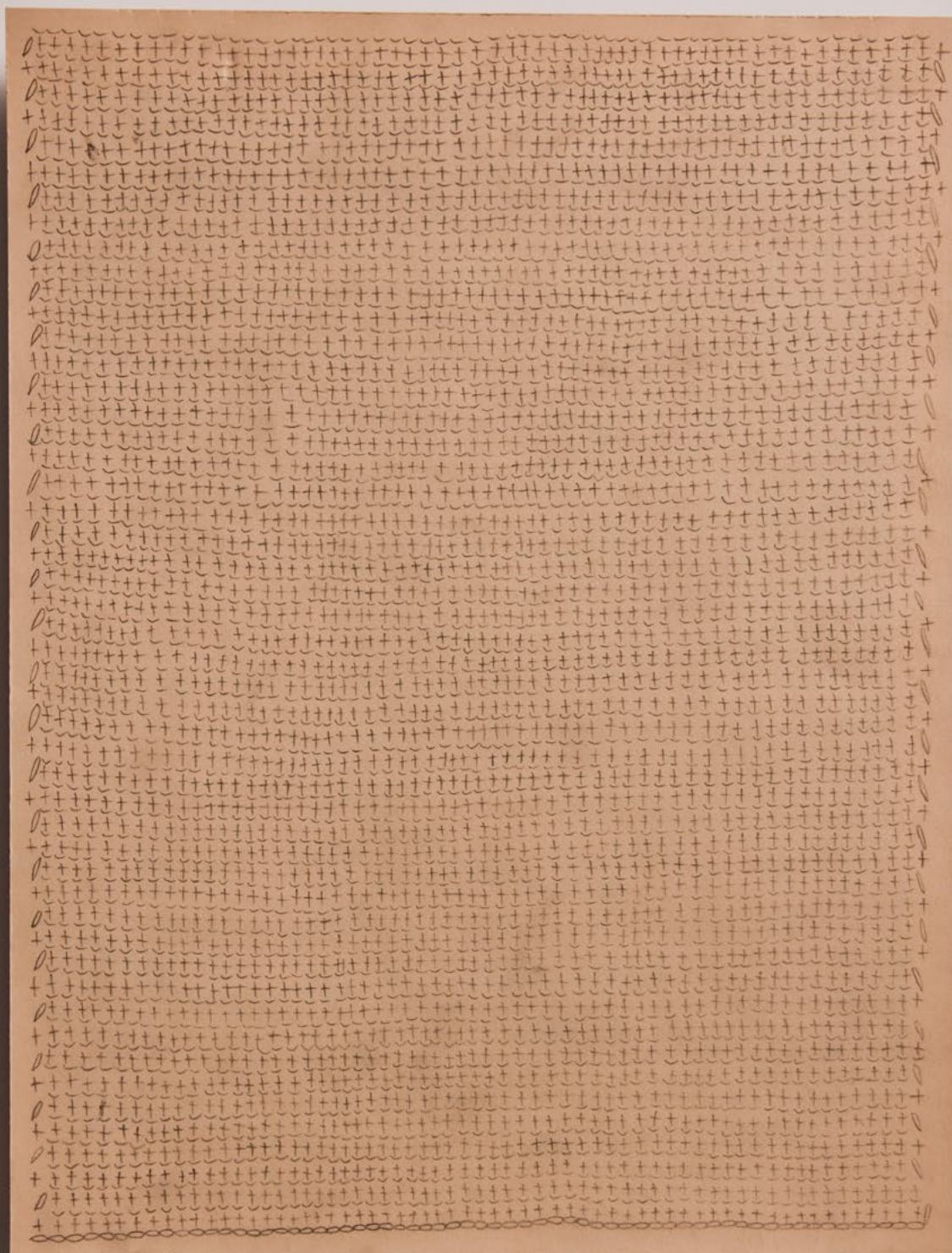

36 virkningar och
teckningar, 19x25
cm.

Fasta maskor ,
19x25 cm.

Fasta maskor,
19x25 cm.

Virkad filt,
ca 115x160 cm.

Filt, ca 120x155
cm.

UTBLICK OCH INTRYCK

Den föregående handskrivna texten blickar inåt in i mina tankar och mitt arbete. Den handlar om vad jag gör och när jag gör. Det är mina oretuscherade tankar om mitt arbete. Förutom ett fåtal utblickar bygger texten på min subjektiva upplevelse av arbetet. Det har varit viktigt att få skriva texten på det viset, utan krav på objektivitet och omvärldsanalys, för att i det praktiska arbetet kunna släppa kontrollen och arbeta intuitivt. När jag gör är jag konstnären och hantverkaren och har inga ambitioner att även vara teoretikern eller konsthistorikern. I mitt arbete är görandet det viktigaste. Jag inspireras i första hand av arbetet i sig självt, inte av andra konstnärer eller tänkare. För mig har det aldrig varit naturligt att aktivt leta efter kopplingar till mitt arbete i omvärlden, även om jag inser att kopplingarna finns där och att jag självklart tar intryck av vad som sker runt omkring mig.

Denna rapport har skrivits parallellt med det praktiska arbetet, vilket jag ibland upplevt som en svårighet. Att se objektivt på sitt arbete och försöka sätta det i ett sammanhang samtidigt som man är mitt inne i det är problematiskt. Jag har frågat mig själv huruvida det över huvudtaget är intressant för mig att göra det. Därför ser också den största delen av texten ut på det sätt som den gör. Med detta sagt kommer jag nu ändå att komplettera genom att göra en kort redogörelse för några av de yttre intryck som funnits med under och haft betydelse för arbetet. Några har haft stor inverkan på det praktiska arbetet, men de flesta har jag sökt upp som ett resultat av de tankar som har uppstått under arbetet gång.

Stora boken om virkning (Hubert, 2011) av Margaret Hubert har haft en central plats i och varit oundgänglig för det praktiska arbetet. Den har använts flitigt och bidragit med både inspiration och nya kunskaper. Underligt nog har jag under de relativt många år som jag ägnat åt virkning inte mer än ett fåtal gånger tittat i och använt mig av böcker om ämnet. Det kan tyckas vara en banal bok att tillskriva så mycket betydelse, men det är min första bok om virkning och den har gett mig en helt ny inblick i virkningens värld och fördjupad kunskap i hantverket. Med hjälp av denna bok har jag lärt mig att både förstå och själv kunna använda mig av virkningens språk.

Inför och under arbetets gång har jag letat efter litteratur som behandlar ämnet virkning. Letandet har fokuserat på sådant som inte enbart ger inspiration, instruktioner och mönster till olika slags virkprojekt. Den sortens böcker, tidningar, hemsidor och bloggar finns det nämligen gott om. Däremot har det varit betydligt svårare att hitta litteratur som undersöker vilken roll virkningen spelat i historien och i människors liv, vilket är något som har intresserat mig. Efter intensivt letande fann jag boken *Crochet saved my life* (Vercillo, 2012). Boken är skriven av virkaren och bloggaren Kathryn Vercillo som engagerar sig för virkningens påverkan på hälsa och välbefinnande. Den utgår ifrån hennes egen upplevelse av hur virkningen blev en hjälp i kampen mot depression, men är också fylld med berättelser om andra människor med olika fysiska och psykiska problem som använt virkningen som ett sätt att ta sig igenom vardagen och samtidigt förbättra sin livskvalité. Man kan ifrågasätta en del långsökta resonemang om virkningens påverkan på hälsan och Vercillo är själv tydlig med att påpeka att hon inte har utbildning inom området och att boken inte lever upp till några vetenskapliga krav. Men det har ändå varit intressant att få ta del av de personliga berättelser om andra människors upplevelse av virkning,

vilka utgör en stor del av boken, och jämföra dem med mina egna. Återkommande i berättelserna är flera av de faktorer som jag själv tagit upp: det meditativa, det upprepande, det rytmiska och den koncentration det kräver. Virkningen lugnar och distraherar. Som en av personerna i boken beskriver sitt förhållande till virkningen: *"I did this to stay sane; it was constant, it was predictable, it was a way to be in the here and now."* (Vercillo, 2012, s.147) Många av berättelserna i boken tar även upp den tillfredställande känsla som infinner sig då man själv skapat något med händerna och vikten av att känna sig produktiv, nyttig och kapabel då kroppen sviker.

Upprepningen har varit ett centralt tema i arbetet och med sin självklara titel tog jag mig an *Upprepningen* av Sören Kierkegaard. Genom en kärlekshistoria behandlar Kierkegaard frågan om *"huruvida en upprepning är möjlig och vilken betydelse en sådan har, om någonting vinner eller förlorar på att upprepas"* (Kierkegaard, 1995, s.5). Kierkegaard inleder boken med att förklara att upprepningen kommer att vara ett av den nyare filosofins viktigaste teman och skriver några sidor längre fram att *"Upprepning är det nya begrepp som skall klargöras"* (Kierkegaard, 1995, s.24). Men för mig som obehövad inom filosofin skapade boken mer förvirring än klarhet. Jag använde mig ändå av och plockade ut delar, meningar och ord som grep tag i mig, som jag trodde mig få grepp om och tog dem till mig, med mig in i arbetet. *"Upprepningens dialektik är enkel; det som upprepas har en gång varit, annars kan det inte upprepas, men just det, att det har varit, gör upprepningen till det nya. När grekerna sa att all kunskap är erinring så sa de: hela tillvaron, som är till, har varit till; när man säger att livet är en upprepning så säger man: tillvaron, som har varit till, blir nu till."* (Kierkegaard, 1995, s.25) Jag läste detta, tänkte på det, tog mitt garn och jagade nuet med min virknål, maska efter maska, och försvann in i det tillstånd där gränserna mellan det som varit, det som är och det som skall komma flyter samman. Kierkegaard skriver att upprepningen egentligen är *"det som man av misstag benämner meditationen."* (Kierkegaard, 1995, s.24) och det är kanske det som jag också menar.

Mitt konstnärskap grundar sig i det textila hantverket. Min utgångspunkt i detta arbete var behovet av att bara få vara i görandet och det motstånd som jag kände gentemot kravet på förklaringar och formuleringar. Det är ett krav som jag, mer eller mindre, utsatts för genom alla mina år på olika konstutbildningar. Motståndet jag känner riktar sig inte enbart gentemot de krav på teoretisk bildning och språklig definition som jag upplever ställs på mig som utövare, utan även mot den konstscen som jag ofta uppfattar vara väldigt konceptuell, hantverksbefriad och ha ett textmässigt förhållningssätt. Till detta har konsthantverket fått stå som motsats, även om det finns konsthantverkare som arbetar konceptuellt, och det finns en statuskillnad dem emellan som man som konsthantverkare tvingas att ta ställning till, vare sig man vill det eller inte. Det har förts diskussioner kring uppdelningen mellan och värderingen av den fria konsten och den tillämpade konsten på både Konstfack (där jag tog min kandidatexamen) och Högskolan för Design och Konsthantverk (där jag nu befinner mig) genom de teoretiska kurser skolorna erbjuder, seminarier, föreläsningar och de samtal som uppstår i klassrummet. Diskussionerna har sett olika ut, men har alltid funnits där och de har påverkat mig.

Hösten 2012 samlade Gustavsberg konsthall, i samband med utställningen *Making Knowledge*, tre nordiska konsthögskolor, varav Högskolan för Design och Konsthantverk var en, till ett seminarium kring *"konsthantverklig forskning"*. Även vi studenter från kandidat och masterprogrammet i konsthantverk på Högskolan för Design och Konsthantverk deltog. Seminariet syftade till att

ge fältet för konstnärlig forskning en bredare inramning och frågeställningen var: ”*Vad innebär konstnärlig forskning inom konsthantverket?*”. Diskussionen kretsade kring frågan om vad praktisk kunskap är och på vilka olika sätt den kan förmedlas. Kanske växte här ytterligare något den fundering hos mig, om hur jag själv förhåller mig till beskrivandet av det jag gör och den praktiska kunskap som jag besitter, som kommit att bli en så viktig del av det arbete jag nu befinner mig i. Då menar jag både mitt förhållningssätt till det praktiska arbetet och det sätt som jag tagit mig an den teoretiska del som denna rapport innebär. Nina Bondesson, som var en av deltagarna på seminariet, har tillsammans med Marie Holmgren skrivit, *Tiden som är för handen – om praktisk konststillverkning* (Bondesson & Holmgren, 2007), vilken är en redovisning av en forskningsinitieringsstudie vid konstnärliga fakulteten, Göteborgs Universitet. Boken är ett inlägg i den diskussion kring konstnärlig forskning som sker inom den högre konstutbildningen idag, och har varit ytterligare en källa till fördjupade funderingar kring skillnaderna och förbindelserna mellan görandet och förståelsen och beskrivningen av görandet.

Ironiskt nog, inser jag så här i efterhand, har jag genom motståndet samtidigt närmat mig allt det som motståndet riktade sig mot. Jag ser kopplingar i mitt arbete till den minimalistiska, konceptuella och språkbaserade konst som jag försökt att ta avstånd ifrån. Mitt arbete bygger på den enkla iden att bara göra maskor. Bara maskan, allt annat är bortskalat. Söker jag på Wikipedia efter konstbegreppet minimalism får jag beskrivningen ”*Man använder sig av en rationellt utvecklade matematisk metod för att komponera sina verk, vilka består av enkla arrangemang av identiska och utbytbara enheter, ofta modulära, eller geometriska system och upprepningar, vilka kan byggas på eller dras ut i all oändlighet.*” (Minimalism, 2013, 8 mars). En beskrivning som med lite omskrivning skulle kunna appliceras på mina rektanglar med maskor i upprepning. Idn om görandet har varit viktigare än produkten av det. Å andra sidan så har hantverkfärdigheterna och det materiella utförande varit av avgörande betydelse, om inte förutsättningen för verket. Även orden har varit en stor del av arbetet. Men jag har använt orden som ett sätt att slippa undan orden och för att visa på hur de i mitt praktiska görande är överflödiga. Jag har virkat maskor och jag har skrivit ”maskor”. Den skrivna maskan berättar inte mer om vad en maska är än den virkade.

Inspiration finner jag, som jag tidigare nämnde, vanligtvis inte i andra konstnärers arbeten, men ett namn som tidigt dök upp i och som följt mig under arbetet är Agnes Martin. I hennes monokroma teckningar av linjer och färgfält ser jag likheter med mina rektanglar fyllda med tecknade maskor. Men framförallt har jag funnit hennes texter och egna ord om det konstnärliga arbetet tankeväckande och inspirerande. I den fantastiska boken *Agnes Martin : paintings and drawings : 1974-1990* (Martin, 1991) finns, förutom många teckningar och målningar, texter som skrivits av Martin själv. I en av texterna, skriven och tryckt i Martins egen handskrift, från en föreläsning på the Museum of Fine Arts i Santa Fe, skriver hon:

”Art work is responded to with happy emotions. Work about ideas is responded to with other ideas. There is so much written about art that it is mistaken for an intellectual pursuit. It is quite commonly thought that the intellect is responsible for everything that is made and done. It is commonly thought that everything that is can be put into words. But there is a wide range of emotional response that we make that cannot be put into words. We are so used to making these emotional responses that we are not consciously aware of them till they are represented in art work” (Martin, 1991, s.15)

AVSLUTNING

Jag har virkat. Från september 2012 till och med mars 2013 har jag fyllt dagar och kvällar med maskor. När jag har kommit till skolan på morgnarna har det inte varit någon tvekan om vad det är jag ska göra. Maskor.

Även de dagar som varit fyllda av tvivel och osäkerhet, då jag undrat varför och ifrågasatt arbetet, så har jag vetat att jag ska virka. Jag har vetat säkert att jag ska virka oavsett hur osammanhängande och ogripbara mina tankar kring arbetet har varit. Och så har jag virkat tills det börjar klarna, för att sedan bli osammanhängande igen. Ännu är det inte helt självklart varför jag gjort det som jag har gjort. Maskor i oändlighet. De frågor som formulerades i början av arbetet står fortfarande obesvarade. Men arbetet med maskorna har skapat tid och utrymme att fundera över dem. I en av texterna beskriver jag de stunder då jag virkar är som ett långt utdraget ögonblick där tiden står stilla. Den beskrivningen fångar in hela den arbetsperiod som examensarbetet omfattat. Det var bara ett ögonblick sedan det påbörjades och jag befinner mig fortfarande på ungefär samma punkt. Med samma lust att virka och en fundering över varför och om jag verkligen får göra bara det. Skillnaden mellan nu och då är en väldig mängd maskor. Jag vet inte säkert vad virkningen är och innebär för mig. Men den är något viktigt. Ibland är det betydande att virka, andra gånger är det viktigt vad det blir. Säkert är också att det har något att göra med upprepningar, koncentration, utmaning, tillstånd, närvaro och tålamod.

Fortfarande tvivlar jag emellanåt på om det är okej att bara virka. Men jag tror att det är det. Det är nog lika oviktigt och onyttigt som det mesta annat som folk gör, oavsett om det är konst eller något annat. Men det har ändå varit svårt att inte ge efter för känslan av att det måste vara något mer och viljan att ge arbetet ytterligare mening och betydelse. En av de stora utmaningarna har varit att inte avvika från den enkla idé som arbetet började med. Att bara göra maskor. Det enkla är ofta det svåra.

Arbetet började med en längtan efter att bara få vara i det som är virkningen och försöka fly undan orden, innebörderna och förklaringarna. Det visade sig vara omöjligt. Ett examensarbete kräver sina ord och förklaringar. Jag har varit tvungen att trots allt närma mig det som jag försökte undvika, det vill säga orden, och det har varit en kamp. Det praktiska arbetet har sakta men säkert växt fram. Görandet av maskorna har varit konstant. Jag har växlat mellan nålen och pennan, pappret och garnet, mellan virkning, teckning, tecken och text. Denna förskjutning har varit ett sätt att förenkla förklaringarna och närma mig orden, det besvärliga, genom textilen, det som är mitt språk. En maska behöver inte vara något mer än en maska. Det räcker. Och precis som en maska bara kan vara en maska så kan ett ord bara vara ett ord.

Resultatet av arbetet är 14 virkningar, 40 teckningar och 2 virkade filtar.

TACK TILL!

Kari Steihaug, Thomas Laurien, Magnus Haglund, Mats Ringqvist, övrig personal på HDK som hjälpt till, klasskamrater, familj och vänner.

KÄLLFÖRTECKNING

Arthus-Bertrand, Y. (2005). *Earth from above*. New York : Harry N. Abrams.

Bondesson, N., & Holmgren, M. (2007). *Tiden som är för handen – om praktisk konststillverkning*. Göteborg : HOOPS! Hands on Oral Productions ; Höskolan för design och konsthantverk, Göteborgs Universitet.

Hubert, M. (2011). *Stora Boken om Virkning*. Stockholm : Känguru.

Kierkegaard, S. (1995). *Upprepningen : ett försök i experimentell psykologi*. Guldsmedshyttan: Nimrod.

Martin, A. (1991). *Agnes Martin : paintings and drawings : 1974-1990*. Amsterdam: Stedelijk Museum.

Vercillo, K. (2012). *Crochet Saved My Life: the mental and physical health benefits of crochet*. United States: CreateSpace Independent Publishing Platform.

Minimalism. (2013, 8 mars). I Wikipedia. Hämtad 2013-04-09 från <http://sv.wikipedia.org/wiki/Minimalism>

Meditation. (2013, 13 mars). I wikipedia. Hämtad 2013-04-09 från <http://sv.wikipedia.org/wiki/Meditation>

Samtliga foton: Hanna Holmgren

